

Telekomunikazioen azpiegitura

Telekomunikazio-azpiegitura kable eta hardware oro da, eta horri esker, informazioa leku batetik bestera joan daiteke. Interneteko pilarea da. Gaur egun azpiegitura publikoak, pribatuak eta prokomunak ditugu, jabea nor den eta zein kudeaketa-eredu duen kontuan hartuta.

Azpiegitura honen erregulazioari, bilakaerari edo handitzeari buruz hartzen diren erabakiak interes pribatuen arteko tentsioak izan dira, sarea kontrolatu nahi duten interes pribatuen artean, eta horren bidez, etekina atera ahal izateko. Era berean, sare horren kontrola zentsura-kanpainetan erabili da.

Helburu orokorrak

Telekomunikazio-sareen unibertsalizazioa eta burujabetza sustatzea, telekomunikazio-sareen erabilera neutrala indartuz.

Telekomunikazio-zerbitzu finkoak eta mugikorrak, lehendik daudenak eta berriak, hedatzea, eragile eta erabiltzaile publiko eta pribatuek sare partekatu baten bidez partekatzea, espazio publikoa konpartitu gabe pribatizatzea saihestuz.

Hurbileko eta izaera kooperatiboko operadoreak bultzatzea, operadore handien monopolioa saihestuz, haien kontrola handituz.

Gauzen Interneteko datu-sare bat hedatzea eta sendotzea, sare libre eta neutralen bidez, behetik sortuta, kolektiboki.

Proposamen programatikoa

Teknologia libreekin irekitako eta elkarlaneko ekosistema bat sendotzea.

1. Herritarrentzat eta gizartearentzat, oro har, kalitate, gaitasun eta neutraltasun handieneko telekomunikazio-zerbitzuen eskaintza egoki eta askotarikoa eskaintzea.
2. Azpiegitura berriak hedatzeko udal-ordenantzak sustatzea, hala nola, Guifi.net enpresak proposatutakoa, ahalik eta arintasun eta eraginkortasun handienarekin sustatzen duena, edozein inbertsio motaren eraginkortasuna suspertzen eta areagotzen duena, eta, aldi berean, herritarrentzat eta herritarrentzat, oro har, kostua minimizatuz.
3. Sare irekiak eta komunitarioak sustatzea, hedapenak gizartean eta lurraldean duten eragina ebaluatzeko beharra azpimarratuz, balizko erabilera posibleak kontuan hartuta.

Komunikazio-zerbitzuetarako azpiegitura berriak hedatzea (lehendik daudenak edo beste belaunaldi batzuk, esaterako, 5G eta gerokoak).

4. Sarbide-azpiegituren hedapena sustatzea (finkoak eta mugikorrak, berriak edo daudenak, 5G), hainbat operadorek partekatzen duten sarearen bidez.
5. Azpiegitura publikoaren trukea erraztea: eraikin eta azpiegitura publikoetan antenak edo

kable-pasabidea ezartzea.

Telekomunikazio-zerbitzuen kontratazioa

6. Trafikoa filtratzen edo eteten ez duten telekomunikazio-enpresentzako zerbitzuak kontratatzea, 2017ko urriaren 1eko autodeterminazio-erreferendumean bezala.

Gauzen Internet

7. Gauza irekien eta neutralen Interneteko sareen ekimenak sustatzea.

8. Irekia eta interoperagarria den hirietarako Gauzen Interneteko arkitektura lortzen laguntzea.

Software librea

Programa informatiko bat erabili, aldatu, partekatu eta ikasteko aukera ematen denean, libre deritzogu. Software libreak aukera ematen digu, beraz, behar informatiko komunak modu inklusiboan konpontzeko; izan ere, hainbat eragilek interes proaktiboa izan dezakete konponbide batean, bi aldiz garatu beharrik gabe edo hirugarren bati eskatu gabe. Hirugarrenen mendekotasuna saihestea, programaren gaineko kontrola duten eta programak egiten duena zehazki egin dela egiaztatu ahal izateko, hala egin behar duela ziurtatzeko, eta gure datuak nahi ez diren moduan erabiltzen ez direla ziurtatzeko.

Helburu orokorrak

Udal-burujabetza osoa lortzea, zer kode eta algoritmo exekutatzeko diren, zein datu biltzeak diren eta nork eskura dezakeen. Egin ezazu herritarrek ikuskagarria den kodea.

Udalei hornitzaileen merkataritza-estrategiak independizatzeko, eta, aldi berean, erabakitzeko gaitasuna hobetuz, tokiko sare teknologikoa berritzea eta berritzea sustatzen duena, aldi berean.

Kasu bakoitzerako egokienak diren eta eboluzionatzeko errazagoak diren konponbide informatikoak lortzea, kostu txikiagora.

Software libreak dakarren ondare digitala iraunkor egiten laguntzea.

Proposamen programatikoa

Herritarrekiko harremana

9. Udal web eta aplikazio guztiek software askearekin inolako desabantailarik gabe funtzionatuko dutela bermatzea.

10. Berariazko formatuak eta protokolo irekiak bakarrik erabiltzea, zehaztapen publikoekin eta jardunbide egokiak izan ditzaten.

11. Udal web orrietan software pribatiboan oinarritutako hirugarrenen zerbitzuak ez sartzea, edo zerbitzua ematen duenak datuak biltzea ahalbidetzen dutenak. Oro har, ez banatu

software pribatiborik.

12. Ez onartu software pribatiboko dohaintzarik enpresa pribatuetatik, ezta software pribatiboa erabiltzea eskatzen duen hardware-ak ere, funtzionamendu egokia izateko. Puntu hori bereziki garrantzitsua da hezkuntzaren arloan.

13. Herritarren hizkuntzarekin funtzionatzen duen softwarea eskaintzea: itzulitako sistemak, errore mezuak, dokumentazioa, hiztegiak eta hitz egiteko sistemak barne.

Udalerri bakoitzean software librea ezartzea

14. Udaleko informazio-zerbitzu guztietarako software libreria migratzeko plan zorrotza ezartzea.

15. Barne ofimatika software libreria migratzea, dagozkion prestakuntza-planekin.

16. Diru publikoarekin kode publikoa garatuko da: ziurtatu lizentzia libreen arabera kodea argitaratzen dela kontratu berrietan. Osagai pribatiboak dituzten integrazioak diseinatzea, aldi baterako eta ordezkagarri izan daitezen.

17. Zerbitzari publikoek Interneterako gutxienez sarbidea duten ordenagailuetan funtsezko zerbitzuak ezartzea.

18. Ez erosi hardware guztiz funtzionala nukleo libreen azpian, Linux adibidez.

19. Mahaigainerako aplikazio guztiak eta udal-ordenagailuen sistema eragilea pixkanaka software libreria migratzea.

Administrazioen arteko eta software libreko komunitateen arteko lankidetzak

20. Administrazioen arteko koordinazio-mekanismoak sortzea, zerbitzuen garapena eta hedapena uztartzeko.

21. Lehendik dauden proiektuetan parte hartzeari lehentasuna ematea, eta egindako hobekuntzak jatorrizko produktuan txertatzea. Parte hartzen duten erkidegoetako jokabide-kodeak eta praktikak errespetatzea.

22. Konponbideak berrerabiltzea erraztea, proiektuen dokumentazio eta publizitate egokiaren bidez.

Datuen politika

Gaur egun, datuak erabiliz, ezagutza asko ditugu. Datuak babesteko moduak aurkitu beharko dira, herritarren pribatutasuna errespetatuz. Hori dela eta, datu irekietara sarbide publikoa bermatu behar da, eta datuen monopolio pribatuak saihesteko tresnak jarri.

Eremuaren helburu orokorra

Herritarrengandik hurbil dagoen administrazio gardena egitea.

Datu publiko multzoen sarbidea eta ustiapena erraztea.

Sarbide askeko datuen bildumak handitzea.

Irizpide etikoekin, datu pertsonalen pribatutasuna bermatzea modu kontzienteago batean, eta ustiapenetik eratorritako arriskuak murriztuz.

Proposamen programatikoa

Lehenetsitako datu irekiak

23. Toki administrazioak sortutako edo kudeatutako informazio publiko guztia (udal aurrekontuetatik hasi eta semaforoak tenporizatu arte) berrerabil daitezkeen formatuen bidez argitaratzea.

24. Hainbat udalen eta administrazioen artean argitaratutako datuen formatuak estandarizatzea, horrela, datuen azterketa gurutzatua erraztuz.

25. Diru publikoarekin finantzatutako ikasketak egiteko sortutako datu gordinak argitaratzea, ikasketak edo deribatuak egiaztatu ahal izateko.

26. Datu horiek berrerabiltzea sustatzea, publizitate aktiboaren bidez, udal-webgunerako irizpide onak eta lizentziak zehaztuz.

Datu pertsonalen pribatutasuna

27. Datu pertsonalak administrazioaren barruan bakarrik administratzea eta segurtasun-irizpide zorrotzak betetzea, baliabide teknikoak eta ezagutzak bermatuz, hirugarrenen mende egon gabe kudeatzeko.

28. Datu pertsonalen bilketa mugatzea, aldez aurretik helburu zehatzak erabili diren kasuetan, eta bildutako datu pertsonalen kopurua minimizatuz.

29. Administrazioiko sistemei buruzko datu pertsonalak ezagutu, zuzendu edo ezabatzeko zerbitzuak ahalik eta gehien emateko mekanismoak ezartzea, eta ez soilik DBDk eskatzen duen legezko gutxienekoa.

Teknologiaren demokratizazioa

Herritarrek teknologiarantz iristeko aukera dute, batez ere Internetera konektatzeko eta telefono adimendunak erabiltzeko, eta, ondorioz, gure gizartea kultura digital berri baterantz aldatzen da. Teknologiaren demokratizazioak, merkatuaren eta konektatzeko erraztasunaren arabera, zerbitzu berriak sortzeko aukera ematen du, administrazio partikularrak herritarren beharretara jartzen ditu, eta telefono bidez, aurrez aurreko premiarik eta paperik gabe. Kultura digital horrek herritarrei zerbitzuen sorrera eragotzi behar die, prestazio-kostuak merkatu eta sarbidea errazten baitute.

Administrazioak zerbitzu berri horietarako sarbide-berdintasuna zaindu behar du, eta, horretarako, tresna eta baliabideak erraztuko ditu, bai eta horiek erabiltzeko eta profitatzeko tresnak eta baliabideak ere, herritarren testuinguru sozioekonomikoa, generoa edo gaitasunak

kontuan hartu gabe.

Eremuaren helburu orokorra

Administrazioak bere udal-jardunean sartzan dituen berrikuntza teknologiko guztiak eskura jartzea, administrazioaren izapide, zerbitzu eta ekintza digitaletara sartzan ez den sarbide bat zainduz.

Gizarteko sektore desberdinek (arrakala digitala) sortutako hainbat erabilera teknologikoren bidez sortutako distantzia gutxitzeko lan egitea, bai teknologiarako sarbideei dagokienez, baita ezagutzari dagokionez ere. Udal ekintza guztiak laguntzea, beharrezko prestakuntzaren alderdi digitala barne har dezaten.

Teknologiaren munduan genero aniztasuna ikusaraztea eta nesken eta nesken bokazio teknologikoak sustatzea sustatuko duten dibulgazio- eta prestakuntza-politikak sustatzea.

Herritarren eta teknologien arteko harreman kontzientea eta kritikoa sustatzea.

Proposamen programatikoa

30. Herritarrentzako prestakuntza eta gaitasun digitaleko programak martxan jartzea, baita daudenak indartzea ere.

31. Tresna eta baliabideak doan eskaintzen dituzten konexio eta erabilera teknologikoko guneak sustatzea, lehendik daudenei baliabideak emateaz gain (liburutegiak, gizarte-etxeak edo tele-zentroak).

32. Programa pedagogikoak eskaintzea, hainbat mailatako ikastetxeekin koordinatuta, teknologia modu inklusiboan eta herritarrekiko errespetuz landu ahal izateko, genero-ikuspegia sartuz.

33. Gizarte-bazterketa jasateko arriskuan dauden kolektiboei prestakuntza teknologikoa (hasiera eta aurreratua) eskaintzea, arrazoi sozioekonomikoak direla-eta, berrikuntza teknologikoko gaietan, udaleko gizarte-zerbitzuekin koordinatuta.

34. Administrazioiko langileek administrazioarekin elkarrekintza digitalean lagundu ahal izango dutela bermatzea, barne-prestakuntzako programen bidez.

35. Ezintasunak dituzten pertsonentzako irisgarritasuna bermatzea. Informazioa irudikatze formatuek hainbat estandar eta gomendioak bete behar dituzte, askotariko gaitasunak dituzten pertsonen informazioa emateko.

36. Eredu eta algoritmoek, batez ere ikaskuntza automatikoaren testuinguruan, pertsonen kalte egiten dien gaitzespenik ez dutela bermatu behar da, sexua, arraza, erlijioa edo sexu-orientazioa adibidez.

Gailu elektronikoen eta zirkulartasunaren erosketak publikoak

Gailu baten erosketak publikorako baldintzak zehazteko unean.

Eremuaren helburu orokorra

Pertsonengan eta ingurumenean eragin negatiboa izan dezaketen gailu elektronikoak erostea.

Proposamen programatikoa

37. Ingurumen-inpaktuaren eta ekonomia sozial eta solidarioaren murrizketaren sustapena.
38. Gailu elektronikoak fabrikatzean, mantentzean, bildu eta birziklatzean lan egiten duten langileen lan-eskubideak errespetatzea.
39. Erosketa publiko arduratsua, ondasun elektronikoen ekoizpenean lan eskubideak errespetatzen dituen.
40. Trazabilitatea, berrerabilgarritasuna bermatzeko gailuen jatorrian: konpondu, berritu, berrerabili, azken birziklapena bermatu eta prozesu horiei buruzko datuen gardentasuna.
41. Tresnak emateko konpromisoa gizarte-erakundeei, erabileraren amaieran, gailuen balio-bizitza luzatzeko eta gizarte-onurak sortzeko, berrerabilpenarekin.
42. Garantia luzedun erosketa publikoa, erabilera osoan konponketa eta mantenua barne hartzen dituen, gailuen balio-bizitza hedatzea errazteko.
43. Erakunde publikoetan eta ikastetxeetan (ikastetxeak, unibertsitateak) mantentzeari eta konpontzeari buruzko ezagutza sustatzea.

Estandar libreak

Udal zerbitzuen eta pertsonen arteko dokumentuak, datuak eta elkarrekintza behar bat dira, eta herritarrentzako baliabide bat, oro har, beren bizitzako alderdi askotarako. Formatuak eta sartzeko tresnek ez dute inoiz oztoporik izan behar. Zehaztapen eta formatu libreak dokumentatuta daude, eta publikoki eskuragarri daude; egile-eskubideen murrizketarik gabe egon behar dute, jabetza intelektualaren erreklamazioak edo lizentzia murriztaileak; formatua hornitzaile baten estandar independenteen, jabetza intelektualaren erreklamazioen edo lizentzia murriztaileen bidez erabakitzen da; erabilera libreko euskarri-tresnen inplementazioak daude.

Helburu orokorrak

Funts publikoekin finantzatutako zerbitzuetan, herritarren mesederako, elkarreragingarritasuna eta datuak partekatzea erraztea, eta, horretarako, sarrera-oztopoak saihestea, estandar irekiak dituzten datu eta zerbitzuen formatuetarako zehaztapenak erabiliz.

Ez da komeni bulegoak eta hirugarrenen kostuak sortzea: lehentasuna emango zaie patenterik, lizentziarik eta eskubide intelektualik gabeko datu formatuen estandarrei.

Ez da komeni erabakiak baldintzatzea, protokolo libreen arabera lehentasunarekin, eta produktu eta zerbitzuen barietate batean modu zabalean inplementatu eta aplikatuta.

Proposamen programatikoa

44. Elkarreragingarritasuna bermatzea: fitxategien formatu irekiak erabiltzea, oztoporik gabeko informazioa eskuratzeko eta sistema publikoen arteko elkarreragin ona bermatzeko. Gainera, erabiltzen diren estandarrek inplementazio irekiak izan behar dituzte, gailu edo software mota batekin funtziona dezaten, beti ere software libreko aukera bat barne.

45. Gailu teknologikoak erosteko baldintzetako bat, berriz, bere funtzioa betetzeko estandar libreak erabiltzea izan behar da. Horrela, fabrikatzaile bakar baten gelak ezabatzen dira.

46. Ekoizpen digitala, copyleft eta Creative Commons lizentziak erabiliz, publikoki finantzatutako tokiko sortzaileen arte-lanak eta ekoizpenak berrerabiltzeko erraztasunak ematen dituztenak, kultura askeko tresna gisa.

47. Estandar irekiak eta software librerako migrazioa erabiltzeko politika aktiboak ezartzea, sektore publikoan erabilera eta funtzionalitate bakoitzerako homologatutako aplikazioen zerrenda bat ezarrita, eta munduko beste erakunde publiko batzuekin berrerabilpen, lankidetzeta eta ahaleginak partekatzekeko estrategietarako.

etzi.pm
ETORKIZUNA
IDAZTEN

[Estratègies municipals per l'apoderament digital](#)

Nagore Vegaren laguntzaz itzulia [etzi.pm](#)-rako #Teksareak ekimenaren barnean

Zabaldu:

- [Click to share on Twitter \(Opens in new window\)](#)
- [Click to share on Facebook \(Opens in new window\)](#)
- [Click to share on Telegram \(Opens in new window\)](#)
- [Click to share on Pocket \(Opens in new window\)](#)